

Submission 83

Progressieve constructies in het Nederlands

Lili Hargitai

Eötvös Loránd Universiteit (Boedapest), Boedapest, Hongarije

In het Nederlands zijn er verschillende 'strategieën' om het progressieve aspect uit te drukken. Een van deze is de toepassing van locatieve constructies. In het Nederlands zijn de twee frequentste locatief-progressieve constructies *aan het* INF *zijn* en *zitten te* INF. De laatste bevat een positiewerkwoord, namelijk *zitten* (POS-progressief), terwijl de eerste een prepositie (*aan*) bevat en deze wordt daarom ook wel afgekort tot PREP-progressief. In het eerste deel van mijn onderzoek analyseer ik de semantische verschillen tussen de twee constructies. Het onderzoek bestaat uit een corpusonderzoek en twee enquêtes. Een van de enquêtes werd uitgevoerd onder moedertaalsprekers van het Nederlands en de andere onder vreemdetalenaalvaarders van het Nederlands, met name NVT-studenten.

In het tweede deel van mijn onderzoek concentreer ik me op de zogenaamde 'fase-4 zitten'. In de corpora SoNaR en CGN zijn er voorbeelden te vinden waar de POS-progressief niet naar een zittende positie kan verwijzen, bijvoorbeeld:

- (1) Videoclip (...) waar Beyoncé zit te dansen (...)
- (2) Als het zit rond te kruipen op de slachtbank (...)

Uit de zinnen blijkt dat de betekenis van het positionele werkwoord een geleidelijke semantische verbleking ondergaat (*semantic bleaching*). In mijn vragenlijstonderzoek ga ik na in hoeverre het gebruik van 'fase-4 zitten' geaccepteerd wordt onder de twee doelgroepen.

Uit mijn onderzoeksresultaten blijkt dat bij moedertaalsprekers van het Nederlands de eigen taalvariëteit en de leeftijd een doorslaggevende invloed hebben op de keuze tussen de twee progressieve structuren. De regionale verschillen komen vooral naar voren uit het corpusonderzoek, waarbij de POS-progressief vaker voorkomt in het Nederlands-Nederlandse subcorpus. Het Belgisch-Nederlandse subcorpus heeft een grotere diversiteit wat betreft de werkwoorden (INF) die met de constructie gecombineerd worden. Een bijna tegenovergestelde tendens wordt waargenomen voor de PREP-progressief. Uit de enquête voor moedertaalsprekers blijkt dat de PREP-progressief bij jongeren meer geaccepteerd wordt. Dezelfde tendens geldt ook voor 'fase-4 zitten'. Uit de statistische analyse blijkt dat het verschijnsel inderdaad bekend is, maar het is niet algemeen aanvaard. Wat de NVT-leerders betreft lijkt het erop dat ze onzekerder zijn dan moedertaalsprekers over progressieve structuren, en i.h.b. over het gebruik van 'fase-4 zitten'. In deze doelgroep bestaat er een positieve correlatie tussen taalvaardigheid en de acceptatie van progressieve zinnen, d.w.z. dat minder vaardige sprekers minder geneigd zijn progressieve structuren te accepteren. Bovendien is de acceptatie van 'fase-4 zitten' niet altijd groter dan die van de ongrammaticale afleiders en er is geen verschil in de variantie van de antwoorden i.t.t. de moedertaalsprekers. Deze resultaten suggereren dat progressieve constructies minder bekend zijn bij leerders van het Nederlands als vreemde taal, en dat het gebruik ervan een bron van onzekerheid is, vooral bij beginnende leerlingen.